

वा० रा०

॥१५८॥

नीलमेघनिभं भीमं कक्षबलं उद्यतं युद्धाद्योद्यतं सन्निवार्य युद्धप्रवृत्तेरिति शेषः ॥ ६ ॥ तेन सैन्येन सह राक्षससैन्येनापि सह रामस्य सन्निकर्षमागम्य प्राप्य रामाया ब्रवीदित्यर्थः ॥ ७ ॥ ८ ॥ ९ ॥ १० ॥ अभिपेतुः तत्समीपमाजग्मुः ॥ ११ ॥ प्रदहंतं सीतानाशश्रवणशोकेन सहायेन दहंतं अतएवासंहार्यं अनिवार्यवेगं उत्थितमग्निमिव दृष्ट्वा सलिलादिभिस्तमसि च ॥ १२ ॥ तं लक्ष्मणो बाहुभ्यां परिष्वज्य दुःखितो भूत्वा स्वस्थं अस्वस्थचित्तरामं हेत्वर्थसंयुतं उपपत्त्या विशिष्टप्रयोजनेन च सहितं वाक्यमुवाच ॥ १३ ॥ त

दृष्ट्वा पथि हनूमांश्च तदक्षबलमुद्यतं ॥ नीलमेघनिभं भीमं सन्निवार्य न्यवर्तत ॥ ६ ॥ स तेन सह सैन्येन सन्निकर्षं महायशाः ॥ शीघ्रमागम्य रामाय दुःखितो वाक्यमब्रवीत् ॥ ७ ॥ समरे युध्यमानानां मस्माकं प्रेक्षतां च सः ॥ जघान रुदतीं सीतामिन्द्रजिद्रावणात्मजः ॥ ८ ॥ उद्भातचित्तस्तां दृष्ट्वा विषण्णो ह मरिंदम ॥ तदहं भवतो वृत्तं विज्ञापयितुमागतः ॥ ९ ॥ तस्य तद्वचनं श्रुत्वा राघवः शोकमूर्छितः ॥ निपपात तदा भूमौ छिन्नमूल इव द्रुमः ॥ १० ॥ तं भूमौ देवसंकाशं पश्यन् ॥ अभिपेतुः समुत्पत्य सर्वतः कपिसत्तमाः ॥ ११ ॥ आसि च न्सलिलैश्चैनं पद्मोत्पलसुगंधिभिः ॥ प्रदहंतमसंहार्यं सहसा ग्राभवात्थित ॥ १२ ॥ तं लक्ष्मणो बाहुभ्यां परिष्वज्य सुदुःखितः ॥ उवाच राममस्वस्थं वाक्यं हेत्वर्थसंयुतं ॥ १३ ॥ शुभे वर्त्मनिति श्रुतं त्वामार्यविजितेन्द्रियं ॥ अनर्थेभ्यो न शक्नोति त्रातुं धर्मो निरर्थकः ॥ १४ ॥

देवाह ॥ शुभे इति ॥ तदद्य विपुलं वीरदुःखमिन्द्रजिताकृतं कर्मणा व्यपनेष्यामि तस्मादुत्तिष्ठ राघवे तियुद्धाय पौरुषावलंबनेन प्रोत्साहयिष्यन् ॥ केवलधर्मावलंबनमप्रयोजकमिति प्रतिपादयत्यनेन वाक्यसमूहेन ॥ हे आर्य शुभे वर्त्मनि धर्ममार्गे राज्यत्यागपूर्वकं पितृवचनपालनरूपेति श्रुतं विजितेन्द्रियं हस्तप्राप्तराज्यपरित्याजकयोः कैकेयीदशरथयोरुपरि कालुष्याभावेन विजितेन्द्रियत्वां त्वदाश्रितो धर्मो नर्थेभ्यस्त्रातुं न शक्नोति ॥ यतस्तस्मादसौ निरर्थकः प्राधान्येन पुरुषार्थो न भवति ॥ १४ ॥

यु० कां०

॥१५८॥